

УДК 351.71:334.012

Лаврентій Дмитро Степанович,
аспірант, Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського, м. Київ, вул. Івана Кудри, 33, тел.: (050) 462 27 22, e-mail: lavish@ukr.net

ORCID:0000-0003-3414-6705

Лаврентий Дмитрий Степанович,
аспірант, Таврический национальный университет имени В. И. Вернадского, г. Киев, ул. Ивана Кудри, 33, тел.: (050) 462 27 22, e-mail: lavish@ukr.net

ORCID: 0000-0003-3414-6705

Lavrenty Dmitriy Stepanovich,
post-graduate student, Taurida National Vernadsky University, Kyiv, Str. Ivana Kudri, 33, tel.; (050) 462 27 22, e-mail: lavish@ukr.net

ORCID: 0000-0003-3414-6705

DOI <https://doi.org/10.31618/vadnd.v1i13.136>

КАТЕГОРИЗАЦІЯ ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В ПОНЯТІЙНОМУ ПРОСТОРІ СОЦІАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ

Анотація. Досліджуються проблемні питання наукового розуміння та співвідношення поняття публічно-приватного/державно-приватного партнерства у категоріальному ряду понять, що розкривають сутність та механізми функціонування соціальної держави в теорії публічного врядування.

Зроблено семантичний аналіз сімейства споріднених таких наукових категорій: “соціальне партнерство”, “публічно-приватне партнерство”, “міжсекторальне партнерство”, “державно-приватне партнерство” та “муніципально-приватне партнерство”, котрі означають один і той самий процес та відрізняються лише визначенням кола суб’єктів соціальних дій в ході застосування публічного діалогу та реалізації соціальної політики, спрямованої на розбудову соціальної держави в Україні.

Стверджується, що в ході державно-приватного партнерства виникає задоволеність суспільства діяльністю державних та місцевих органів влади, котра, у свою чергу, формує у громадян довіру до влади, стимулює їх до кращого виконання своїх обов’язків, а це є передумовою забезпечення добробуту в країні загалом. Отже, механізм публічно-приватного партнерства є одним з ключових елементів публічного (соціального) діалогу в дискурсивному просторі державної соціальної політики, що наближає Україну до Єв-

ропи, сприяє формуванню соціально орієнтованої економіки та соціально відповідального врядування як визначальних елементів розбудови соціальної держави. Проте наразі відсутні сталі практики партнерства інститутів державного управління та громадянського суспільства в таких сферах, як формування державної політики, її моніторинг, громадський контроль за діяльністю центральних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, установ з бюджетним фінансуванням тощо.

Розкривається значення публічно-приватного партнерства як ключового механізму соціальної політики держави, спрямованої на досягнення цілей сталого розвитку для України.

Ключові слова: публічно-приватне партнерство, державно-приватне партнерство, цілі сталого розвитку, соціальне партнерство, соціальна політика.

КАТЕГОРИЗАЦІЯ ПУБЛІЧНО-ЧАСТНОГО ПАРТНЕРСТВА В ПОНЯТІЙНОМ ПРОСТРАНСТВЕ СОЦІАЛЬНОГО ГОСУДАРСТВА

Аннотація. Исследуются проблемные вопросы научного понимания и отношения понятий публично-частного/государственно-частного партнерства в категориальном ряду понятий, раскрывающих сущность и механизмы функционирования социального государства в теории публичного управления.

Сделан семантический анализ семейства родственных таких научных категорий: “социальное партнерство”, “публично-частное партнерство”, “межсекторальное партнерство”, “государственно-частное партнерство” и “муниципально-частное партнерство”, означающие один и тот же процесс и отличающиеся только определением круга субъектов социальной деятельности в ходе применения общественного диалога и осуществления социальной политики, направленной на развитие государства всеобщего благосостояния в Украине. Утверждается, что в ходе государственно-частного партнерства возникает удовлетворенность общества деятельностью государственных и местных органов власти, которая, в свою очередь, формирует доверие граждан к органам власти, стимулирует их лучше выполнять свои обязанности, а это является предпосылкой обеспечения благосостояния страны в целом. Таким образом механизм государственно-частного партнерства является одним из ключевых элементов публичного (социального) диалога в дискурсивном пространстве государственной социальной политики, приближающей Украину в Европу, способствующей формированию социально-ориентированной экономики и социально ответственного управления как определяющих элементов социального государства. Однако сейчас еще отсутствуют стойкие практики партнерства институтов государственного управления и гражданского общества в таких сферах, как формирование государственной политики и ее мониторинг, общественный контроль над деятельностью центральных органов исполнительной власти, органов

местного самоуправления, учреждений с бюджетным финансированием и т. д.

Раскрывается значение государственно-частного партнерства как ключевого механизма социальной политики государства, направленной на достижение целей устойчивого развития для Украины.

Ключевые слова: публично-частное партнерство, государственно-частное партнерство, цели устойчивого развития, социальное партнерство, социальная политика.

CATEGORIZATION OF PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP IN THE CONCEPTUAL SPACE OF THE SOCIAL STATE

Abstract. The article studies the problematic issues of scientific understanding and the correlation of the notions of public-private/public-private partnership in a categorical series of concepts that reveal the essence and mechanisms of the functioning of a social state in the theory of public administration.

Is done semantic analysis a family of related scientific categories 'social partnership', 'public-private partnership', 'intersectoral partnership', 'state-private partnership' and 'municipal-private partnership', which mean the same process and are different only the definition of the range of subjects of social action in the application of public dialogue and the implementation of social policies aimed at building a social state in Ukraine.

It is argued that in the course of state-private partnership, the satisfaction of the society with the activities of state and local authorities, which, in turn, forms the trust of the people in power, stimulates them to fulfil their duties better. And this is a prerequisite for ensuring well-being in the country as a whole. Thus, the mechanism of public-private partnership is one of the key elements of a public (social) dialogue in the discursive space of state social policy that brings Ukraine closer to Europe, promotes the formation of a socially oriented economy and socially responsible governance as crucial elements for the development of a social state. Meanwhile, there is still no steady practices of partnership between public administration and civil society institutions in areas such as the formation of public policy, its monitoring, public control over the activities of central executive authorities, local governments, and budget financing agencies, etc. at present.

The article reveals the importance of public-private partnership as a key mechanism of the state's social policy aimed at achieving the Sustainable Development Goals for Ukraine.

Keywords: public-private partnership, public-private partnership, Sustainable Development Goals, social partnership, social policy.

Постановка проблеми. Третє тисячоліття надзвичайно загострило проблему подальшого розвитку людства, що за багатьма критеріями якості життя досяг критичної межі. Світове співтовариство вже двічі по-

верталося до розгляду цієї проблематики на найвищому рівні Саміту ООН: у 2000 році, коли 189 країн світу прийняли Декларацію Тисячоліття та у 2015 році, коли в рамках 70-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН у Нью-Йорку відбувся Саміт ООН зі сталого розвитку та прийняття нового Порядку денного розвитку людства, в результаті якого було прийнято Підсумковий документ “Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року”. Цей документ містить 17 глобальних Цілей Сталого Розвитку, розгорнутих та деталізованих у 169 завданнях.

Україна, як і більшість країн світу, приєдналась до цих зобов'язань та провела відповідну роботу щодо їх адаптації з урахуванням специфіки національного розвитку. 15 вересня 2017 року Уряд України представив Національну доповідь “Цілі сталого розвитку: Україна”, яка визначає базові показники для досягнення Цілей сталого розвитку (ЦСР). У доповіді представлено національну систему ЦСР, що містить 17 цілей, деталізованих у 86 завданнях розвитку та 172 показниках для моніторингу їх виконання за чотирма напрямками:

1. Справедливий соціальний розвиток.
2. Стале економічне зростання та зайнятість.
3. Ефективне управління.
4. Екологічна рівновага та розбудова стійкості.

Одним із завдань, взятих Україною на себе є розвиток партнерських відносин влади і бізнесу для досягнення Цілей Сталого Розвитку, вимірюваний кількістю проектів дер-

жавно-приватного партнерства [1, с. 124–125].

Все це зумовлює поживлення наукового інтересу до розгляду феномену державно-приватного партнерства, особливо у його взаємозв'язку з категоріями соціальної держави та соціального розвитку, закріпленими як один з ключових напрямів ЦСР.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. Проблеми розвитку партнерства держави та приватного сектору в сучасному науковому дискурсі (як закордонному, так і вітчизняному) досліджуються досить активно. Зокрема, серед найостанніших публікацій, дотичних до поставленої мети, звертають увагу праці таких дослідників як В. Бутенко [18], О. Васильєва [11], Н. Гвоздик [17], М. Дейч [9], К. Дубич [15], М. Коляда [14], С. Майстро [109], О. Макара [16], В. Мамонова [4], О. Сідуняк [12] та ін. Цього року вийшли друком цікаві й доволі великі як за обсягом, так і за охопленням науково-аналітичні дослідження фахівця Світового банку Джеффри Делмона [8] та Джошуа Ньюмана з австралійського університету Фліндера [20].

Зазначені автори розкривають ті чи інші аспекти публічно-приватного партнерства, проте, не зосереджували уваги на комплексному дослідженні наукового розуміння та співвідношення поняття публічно-приватного та державно-приватного партнерства у категоріальному ряду понять, що розкривають сутність та механізми функціонування соціальної держави в теорії публічного врядування. Саме це є метою цієї наукової розвідки.

Виклад основного матеріалу. Історично склалося так, що одне й те саме явище спільних дій на основі партнерських відносин між органами державної влади, місцевого самоврядування, бізнес-структур та організацій громадянського суспільства в західноєвропейській та вітчизняній науці називають інакше, аніж як би це звучало у безпосередньому підстрочному перекладі. Для країн ЄС та Північної Америки і Австралії широким є термін “Public-Private Partnerships” (PPP), що буквально означає “публічно-приватне партнерство” (ППП), в той час як Україна разом з більшістю країн СНД оперує поняттям “державно-приватне партнерство” (ДПП).

На нашу думку в обранні такого тлумачення на пострадянському просторі відбилося ментальне сприйняття держави як домінуючого суб’єкта відносин з іншими традиційними секторами (бізнесом та громадянським суспільством). В умовах євроінтеграційного курсу Україні варто було б провести й відповідну “декомунізацію” подібних наукових термінів, що несуть експресивне навантаження держави як соціальної домінанти. Процеси децентралізації, розпочаті в нашій державі, поступово наближують Україну до Європи, де провідну роль у суспільно-політичному житті відіграють вже не власне державні органи, а саме органи публічного врядування в розумінні рівнозначної ролі як цих органів державної виконавчої влади, так і муніципальних органів, інституцій громадянського суспільства, що беруть участь в розробленні та реалізації публічної політики.

Водночас у категоріальному плані усталене на Заході словосполучення “Public Private Partnership” є більш широким за своїм трактуванням, ніж його український аналог, оскільки дефініція “public” (публічний), до кола суб’єктів відповідного партнерства відносить не тільки органи державної влади, але й заклади та установи місцевого самоврядування та інституції громадського суспільства — тобто усі соціальні сили, які ставлять за мету досягнення тих чи інших суспільних інтересів. Своєю чергою, дефініція “private” (приватний) до кола суб’єктів відповідного партнерства відносить не конкретну приватну особу, а представників бізнесу, господарчого сектору, у розпорядженні яких є фінансові та інші ресурси й головною метою яких є отримання прибутку або збільшення соціального капіталу компанії, її іміджу через участь у соціально значущих проектах.

Характерним у цьому плані є коротке визначення Світового Банку: “публічно-приватне партнерство є угодою між публічним та приватним партнерами, котрі прагнуть до виробництва та надання інфраструктурних послуг, метою яких є підвищення ефективності бюджетного фінансування та залучення інвестицій” [2]. Європейська Комісія додає до цього визначення “розподіл повноважень і обов’язків, спільні інвестиції ресурсів, розподіл відповідальності або ризику та, в ідеалі, переваг” [3].

На цій підставі вважаємо правильним ширше застосування поняття “публічно-приватне партнерство”, яке є більш широким від загальноприйнятого у нас “державно-приватного партнерства” за рахунок

розширення суб'єктів такого партнерства (адже друге поняття залишає як означений суб'єкт лише державу, не враховуючи можливість участі в подібних проектах інших органів публічної влади, зокрема органи місцевого самоврядування за самим визначенням). При цьому у випадку, коли партнерська угода є двосторонньою й укладається саме між приватним інвестором та державним органом, можна говорити про тотожність для такого випадку обох наведених термінів.

Нарешті простий синтаксичний аналіз досліджуваної дефініції як складеного словосполучення чітко вказує на процес, дію (партнерство) та суб'єктів цього процесу (державна й приватна структура). Але ж навіть в енциклопедії державного управління ДПП розкривається як “форма співробітництва між органами публічної влади і приватною інституцією” (*тобто в чіткому розумінні не як ДПП, а саме як ППП. — Авт.*) й далі: “стосовно надання послуг у сферах, що зазвичайно вважаються реципієнтами бюджетного фінансування” [4, с. 79] (*сьогодні в Україні все більше сфер-реципієнтів бюджетного фінансування відходить до муніципального управління як не державної але публічної влади. — Авт.*).

В тому ж ключі, з виокремленням усіх суб'єктів публічного врядування, а не лише державних органів, надає своє визначення державно-приватного партнерства М. Солодаренко, за якого під таким партнерством слід розуміти юридично оформлене, добровільне та взаємовигідне співробітництво між державою, органами місцевого самоврядування та при-

ватним бізнесом, під час якого відбувається об'єднання ресурсів та інтересів сторін, розподіл у визначених пропорціях прав, обов'язків, результатів та ризиків з метою ефективної реалізації інвестиційних проектів та вирішення проблем соціально-економічного розвитку відповідно до інтересів громадянського суспільства [5, с. 165]. Намаганням втиснути усіх можливих суб'єктів партнерства можна схарактеризувати спробу Н. Ільченко ввести в науковий обіг поняття “державно-приватно-громадського партнерства” [6, с. 34]. В літературі можна зустріти також рідковживані конструкції “міжсекторальне партнерство”, “муніципально-приватне партнерство” тощо.

На наш погляд, найбільш вдалим є визначення Д. Грімзі та М. Льюїс, які визначають публічно-приватне партнерство як “угоду, за якою сектор публічного врядування вступає у довгострокові договірні відносини з приватним сектором задля реалізації приватним партнером будівництва об'єктів інфраструктури державного сектору та управління ними або задля надання послуги (з використанням відповідних об'єктів інфраструктури) населенню від імені організації державного сектору” [7, с. 248].

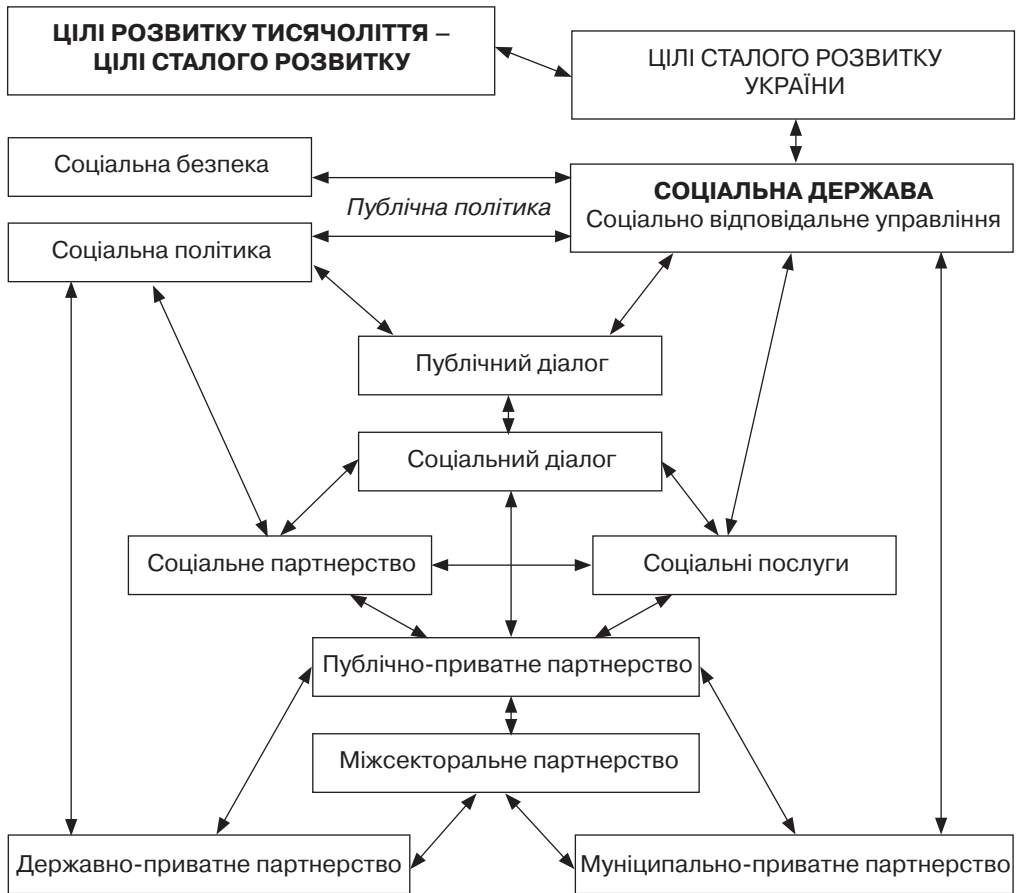
Далі анатуємо у тому самому семантичному плані “партнерство”. Це поняття неодмінно передбачає спільну діяльність та спільну мету цієї діяльності. Тобто “Partnership” як наукова категорія вказує не просто на партнерський характер взаємовідносин державних, муніципальних, господарчих та громадських інституцій, але й обов'язково передбачає досягнення визначеної мети

або конкретних цілей і завдань публічно-приватного партнерства. І на цьому етапі ми отримуємо цілісне єднання мікро- та макрорівнів соціального буття суспільства, оскільки за визначенням Джефрі Делмона публічно-приватне партнерство як форма інфраструктурних інвестицій на соціально-економічному мікрорівні має вирішальне значення для досягнення основних соціальних цілей сучасної держави — економічного зростання, якості життя, скорочення масштабів убогості, доступу до освіти, охорони здоров'я тощо [8].

І тут ми знову повертаємося до Цілей Сталого Розвитку, які в най-

більшому узагальненні ставлять завдання розвивати соціальну державу, а в конкретно-прикладному завданні закликають “стимулювати й заохочувати ефективне партнерство між державними організаціями, між державним і приватним секторами та між організаціями громадянського суспільства, спираючись на досвід і стратегії використання ресурсів партнерів” [1, с. 172].

Це дає нам можливість спробувати унаочнити та схарактеризувати предметне поле понять, що розкривають сутність та механізми функціонування соціальної держави в теорії публічного врядування (рисунок).

Місце публічно-приватного партнерства в предметному полі соціальної держави

Логічний ланцюжок дослідницької думки веде від загальнолюдських Цілей Розвитку Тисячоліття – Цілей Сталого Розвитку до конкретизованих Цілей Сталого Розвитку для України, зокрема, в частині розбудови в нашому суспільстві соціальної держави з соціально відповідальним управлінням, що має гарантувати громадянам необхідну соціальну безпеку.

Соціально відповідальне управління, як зазначає М. Дейч, передбачає певний рівень добровільного відгуку на соціальні проблеми з боку суб'єкта, який виходить за межі, визначені законом або регулюючими органами [9, с. 29]. При цьому, на думку професора С. Майстро саме “механізм ДПП формує підґрунтя для спільної відповідальності держави, громади і бізнесу за розвиток секторів, що мають пріоритетне значення” [10, с. 246].

Завдання розбудови соціальної держави реалізуються в ході здійснення публічної політики, насамперед, такої її вагомій складовій, як соціальна політика з її сучасним спрямуванням на широкомасштабне реформування соціальної сфери України [11]. Як власне соціальна політика в цілому, так і ППП, за професором О. Сідуняком покликані забезпечити створення соціальної інфраструктури, яка забезпечує нормальну щоденну життєдіяльність суспільства [12, с. 51].

Основним форматом суспільно-владної взаємодії в умовах соціальної держави визнається публічний або соціальний діалог (ці поняття не мають принципової різниці, хіба що перше передбачає

знову таки більше коло суб'єктів взаємодії). При цьому фахівці з державного управління більше схильються до використання поняття “публічний діалог” (професори О. Крутій, О. Радченко [13]), натомість соціологи та правники широко використовують поняття “соціальний діалог” (М. Коляда [14]).

Однією з ключових функцій соціальної держави є надання громадянам гарантованих Конституцією соціальних послуг. На цьому зосереджується К. Дубич: “Державно-громадське міжсекторальне співробітництво щодо надання соціальних послуг є невід'ємним компонентом, важливим державно-управлінським механізмом, який на практиці дає змогу реалізовувати принципи надання соціальних послуг” [15, с. 120]. Так само О. Макара визначає зниження бюджетного дефіциту на всіх рівнях державного управління та підвищення якості суспільних послуг завдяки залученню приватних інвесторів в ході публічно-приватного партнерства [16, с. 367].

М. Коляда перекидає логічний ланцюжок від соціального діалогу до соціального партнерства, наголошуючи, що з одного боку соціальний діалог передбачає соціальне партнерство, а з іншого і сам виступає елементом соціального партнерства, співвідносячись між собою як процес і мета [14, с. 292]. При цьому Н. Гвоздик визначає соціальне партнерство одним з базових принципів функціонування сучасного демократичного суспільства, важливим інструментом реалізації соціальної політики держави, засобом попередження та

розв'язання соціальних конфліктів [17, с. 17]. На переконання дослідника основною сферою реалізації соціального партнерства є сфера соціально-трудових відносин, а його ключовим елементом — соціальний діалог [Там само].

На особливій ролі соціального партнерства в ході розбудови соціальної держави наголошує В. Бутенко: “Історичний досвід розвитку багатьох країн засвідчив, що врешті решт всі країни приходять до розуміння необхідності вирішувати соціальні конфлікти, протистояння, виходити з економічних та екологічних криз за допомогою розвитку такого інституту, як соціальне партнерство, яке в певних конкретних умовах відповідає потребам суспільства та забезпечує соціальну стабільність” [18, с. 61].

Своєю чергою, соціальне партнерство в методології семантично-морфологічної декомпозиції цілком поглинає в собі як власне публічно-приватне, міжсекторальне партнерство, так і його структурні складові — державно-приватне та муніципально-приватне партнерство (основним призначенням якого професор О. Сердюкова вбачає залучення інвестицій в розвиток місцевого господарства та забезпечення покращення стану об'єктів державної та комунальної власності [19, с. 328]).

Таким чином, можемо говорити про сімейство споріднених наукових категорій “соціальне партнерство”, “публічно-приватне партнерство”, “міжсекторальне партнерство”, “державно-приватне партнерство” та “муніципально-приватне партнерство”, котрі означають один і той самий процес та відрізняються лише визна-

ченням кола суб'єктів соціальних дій в ході застосування публічного/соціального діалогу та реалізації соціальної політики, спрямованої на розбудову соціальної держави в Україні.

Українські урядовці чесно визнають, що попри те, що в Україні розроблено нормативно-правову базу державно-приватного партнерства, реальні темпи його практичного застосування є незадовільними. Наявні проекти здебільшого стосуються здійснення поточних державних закупівель та не містять відчутних інвестиційних складових. Однією з основних причин такого стану справ є брак довіри до держави як ділового партнера через триваючу нестабільність державних фінансів, мінливість законодавства, високий рівень корупції, у тому числі, на рівні середньої ланки управління, яка є відповідальною за виконання проектів державно-приватного партнерства. Наразі відсутні сталі практики партнерства інститутів державного управління та громадянського суспільства у таких сферах, як формування державної політики, її моніторинг, громадський контроль за діяльністю центральних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, установ з бюджетним фінансуванням тощо [1, с. 125–126]. Це потребує більш активного використання інструментарію ППП в ході державотворчих реформ, що відбуваються зараз в Україні. Наявні кроки та навіть план українського уряду є надзвичайно мізерними, адже в згаданій Національній доповіді “Цілі Сталого Розвитку: Україна” щодо зростання кількості запроваджених проектів ДПП значиться лише 5 одиниць на 2017 рік,

15 — на 2022-й та 30 — на 2027-й. І це при тому, що в Україні, наприклад, у 2011 р. вже було запроваджено 6 таких проектів, а у 2012 р. — 16! Виходить, що наш уряд свідомо “знижує планку”, замість того, щоб орієнтуватися на лідерів (Велика Британія щорічно укладає до 80 нових угод про партнерство, причому в одній тільки сфері охорони здоров’я таких угод діє понад 30 [21, с. 44]).

Висновки. Підсумовуючи проведену розвідку, доходимо висновку, що саме в ході державно-приватного партнерства виникає задоволеність суспільства діяльністю державних та місцевих органів влади, котра, у свою чергу, формує у громадян довіру до влади, стимулює їх до кращого виконання своїх обов’язків, а це є передумовою забезпечення добробуту у країні загалом [22, с. 52]. Отже, механізм публічно-приватного партнерства є одним з ключових елементів публічного (соціального) діалогу в дискурсивному просторі державної соціальної політики, що наближує Україну до Європи, сприяє формуванню соціально орієнтованої економіки та соціально відповідального врядування як визначальних елементів розбудови соціальної держави.

Перспективи подальших досліджень полягають у необхідності дослідження розвитку інституціонального середовища державно-приватного партнерства; удосконалення механізму державного управління у сфері забезпечення розвитку такого партнерства; підвищення ефективності застосування механізму надання державної підтримки у сфері державно-приватного партнерства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Національна доповідь “Цілі Сталого Розвитку: Україна”* [Текст] / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, 2017. — Київ : Б. м., 2017. — 176 с.
2. *About Public-Private Partnerships* [Електронний ресурс] // The Public-Private Partnership in Infrastructure Resource Center of Worldbank. — Режим доступу: <https://ppp.worldbank.org/public-private-partnership/about-public-private-partnerships>
3. *Guidelines for Successful Public-Private Partnerships* / European Commission, 2003 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/ppp_en.pdf
4. *Мамонова В. В.* Державно-приватне партнерство / В. В. Мамонова // Енциклопедія державного управління: у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президенті України; наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. — Т. 5 : Територіальне управління. — 2011. — С. 79–81.
5. *Солодаренко М.* Сутнісно-теоретичні підходи до розуміння категорії державно-приватне партнерство / М. Солодаренко // Наук. вісн. [Одеського нац. екон. ун-ту]. — 2015. — № 3. — С. 156–172.
6. *Льченко Н.* Синергія міжсекторного партнерства в соціально-економічному розвитку громади [Текст] / Н. Льченко // Зб. наук. пр. Черкаського держ. технологічного ун-ту. Серія : Економічні науки. — 2014. — Вип. 37 (2). — С. 33–42.
7. *Grimsey D., and Lewis M. K.* (2002) Evaluating the risks of public private partnerships for infrastructure projects // *International Journal of Project Management* 20 (2). — P. 240–252.

8. *Delmon J.* Public-Private Partnership Projects in Infrastructure: An Essential Guide for Policy Makers / J. Delmon. — Cambridge : Cambridge University Press, 2017. — 256 p.
9. *Дейч М.* Соціальне партнерство як інструмент взаємоузгодження соціальних обов'язків та соціальної відповідальності [Текст] / М. Дейч // Україна: аспекти праці. — 2011. — № 6. — С. 27–34.
10. *Майстро С. В.* Державно-приватне партнерство як інструмент забезпечення сталого соціально-економічного розвитку регіону [Текст] / С. В. Майстро // Вісн. Нац. ун-ту цивільного захисту України. Серія : Державне управління. — 2016. — Вип. 2. — С. 243–249.
11. *Васильєва О. І.* Напрями застосування державно-приватного партнерства в соціальній сфері [Електронний ресурс] / О. І. Васильєва // Державне управління: удосконалення та розвиток. — 2014. — № 10. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duug_2014_10_3
12. *Сідуняк О. В.* Державно-приватне партнерство: сутність, досвід та можливості використання у соціальній сфері / О. В. Сідуняк // Вісн. Чернівецького торговельно-економічного ін-ту. — 2014. — № 1. — С. 46–52.
13. *Крутії О. М.* Публічний діалог в системі політичної культури демократичного суспільства : монографія / О. М. Крутії, О. В. Радченко. — Х. : Вид-во АДНДУ, 2015. — 320 с.
14. *Коляда М. О.* Співвідношення понять “соціальне партнерство” і “соціальний діалог” у трудовому праві: теорія та практика / М. О. Коляда // Публічне право. — 2013. — № 4. — С. 291–296.
15. *Дубич К. В.* Партнерство державного та недержавного суспільних секторів як ефективний механізм управління у сфері надання соціальних послуг у країнах Євросоюзу [Текст] / К. В. Дубич // Державне управління: теорія та практика. — 2013. — № 2. — С. 117–128.
16. *Макара О. В.* Державно-приватне партнерство в контексті соціально орієнтованого розвитку країни [Електронний ресурс] / О. В. Макара // Наук. вісн. НЛТУ України. — 2014. — Вип. 24.1. — С. 366–371.
17. *Гвоздик Н. М.* Значення соціального партнерства у стимулюванні інвестицій у людський капітал системи Укоопспілки / Н. М. Гвоздик // Фінансовий простір. — 2014. — № 2. — С. 16–20.
18. *Бутенко В. М.* Інституційні засади розвитку соціального партнерства в Україні [Текст] / В. М. Бутенко // Зб. наук. пр. Таврійського держ. агротехнол. ун-ту. — 2014. — № 1. — С. 61–65.
19. *Сердюкова О. Є.* Державно-приватне партнерство як інструмент інноваційного розвитку територіальних громад / О. Є. Сердюкова // Ефективність державного управління. — 2012. — Вип. 32. — С. 323–329.
20. *Newman J.* Governing Public-Private Partnerships / J. Newman. — McGill-Queen's University Press, 2017. — 200 p.
21. *Щодо розвитку державно-приватного партнерства як механізму активізації інвестиційної діяльності в Україні: Аналітична записка [Електронний ресурс] // Нац. ін-т стратегічних досліджень. — Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/816>*

REFERENCES

1. *Ministerstvo ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy (2017), Natsional'na dopovid' "Tsili Staloho Rozvytku: Ukraina", Kyiv, Ukraine.*

2. *Worldbank* (2016), "About Public-Private Partnerships" // The Public-Private Partnership in Infrastructure Resource Center of Worldbank, available at: <https://ppp.worldbank.org/public-private-partnership/about-public-private-partnerships>
3. *European Commission* (2003), Guidelines for Successful Public-Private Partnerships, available at: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/ppp_en.pdf
4. *Mamonova V. V.* (2011), "Derzhavno-privatne partnerstvo" Entsyklopediia derzhavnoho upravlinnia, T. 5 : Terytorial'ne upravlinnia, p. 79–81.
5. *Solodarenko M.* (2015), "Sutnisno-teoretychni pidkhody do rozuminnia katehorii derzhavno-privatne partnerstvo", Naukovyj visnyk, vol. 3, p. 156–172.
6. *Il'chenko N.* (2014), "Synerhiia mizh-sektornoho partnerstva v sotsial'no-ekonomichnomu rozvytku hromady", Zbirnyk naukovykh prats' Cherkas'koho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu, vol. 37(2), p. 33–42.
7. *Grimsey D., and Lewis M. K.* (2002) "Evaluating the risks of public private partnerships for infrastructure projects", *International Journal of Project Management* 20(2). p. 240–252.
8. *Delmon J.* (2017) *Public-Private Partnership Projects in Infrastructure: An Essential Guide for Policy Makers*, Cambridge University Press, Cambridge, UK.
9. *Dejch M.* (2011), "Sotsial'ne partnerstvo iak instrument vzaiemouzghodzhennia sotsial'nykh obov'iazkiv ta sotsial'noi vidpovidal'nosti" Ukraina: aspekty pratsi, vol. 6, p. 27–34.
10. *Majstro S. V.* (2016), "Derzhavno-privatne partnerstvo iak instrument zabezpechennia staloho sotsial'no-ekonomichnoho rozvytku rehionu", *Visnyk Natsional'noho universytetu tsyvil'noho zakhystu Ukrainy. Serii: Derzhavne upravlinnia*, vol. 2, p. 243–249.
11. *Vasyl'ieva O. I.* (2014), "Napriamy zas-tosuvannia derzhavno–privatnoho partnerstva v sotsial'nij sferi", *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*, vol. 10, http://nbuv.gov.ua/UJRN/Duur_2014_10_3
12. *Siduniak O. V.* (2014), "Derzhavno-privatne partnerstvo: sutnist', dosvid ta mozhlyvosti vykorystannia u sotsial'nij sferi", *Visnyk Chernivets'koho torhovel'no-ekonomichnoho institutu*, vol. 1, p. 46–52.
13. *Krutij O. M., Radchenko O. V.* (2015) *Publichnyj dialoh v systemi politychnoi kul'tury demokratychnoho suspil'stva*, Vyd-vo ADNDU, Kharkiv, Ukraine.
14. *Koliada M. O.* (2013), "Spivvidnoshennia poniat' "sotsial'ne partnerstvo" i "sotsial'nyj dialoh" u trudovomu pravi: teoriia ta praktyka", *Publichne pravo*, vol. 4, p. 291–296.
15. *Dubych K. V.* (2013), "Partnerstvo derzhavnoho ta nederzhavnoho suspil'nykh sektoriv iak efektyvnyj mekhanizm upravlinnia u sferi nadannia sotsial'nykh posluh u krainakh Yevrosoiuzu", *Derzhavne upravlinnia: teoriia ta praktyka*, vol. 2, p. 117–128.
16. *Makara O. V.* (2014), "Derzhavno-privatne partnerstvo v konteksti sotsial'no oriietovanoho rozvytku krainy", *Naukovyj visnyk NLTU Ukrainy*, vol. 24.1, p. 366–371.
17. *Hvozdyk N. M.* (2014), "Znachennia sotsial'noho partnerstva u stymuliuanni investytsij u liuds'kyj kapital systemy Ukoopspilky" *Finansovyj prostir*, vol. 2, p. 16–20.
18. *Butenko V. M.* (2014), "Instytutsijni zasady rozvytku sotsial'noho partnerstva v Ukraini" *Zbirnyk naukovykh prats' Tavrijs'koho derzhavnoho ahrotekhnolohichnoho universytetu*, vol. 1, p. 61–65.
19. *Serdiukova O. Ye.* (2012), "Derzhavno-privatne partnerstvo iak instru-

- ment innovatsijnoho rozvytku terytorial'nykh hromad", *Efektivnist' derzhavnoho upravlinnia*, vol. 32, p. 323–329.
20. *Newman J.* (2017) *Governing Public-Private Partnerships*, McGill-Queen's University Press, UK.
21. *Natsional'nyj* instytut stratehichnykh doslidzhen' (2017), *Schodo rozvytku derzhavno-pryvatnoho partnerstva iak mekhanizmu aktyvizatsii investytsijnoi diial'nosti v Ukraini: Analitychna zapyska*, available at: <http://www.niss.gov.ua/articles/816>